

Waarom gezinnen opdraaien voor het verbruik van de industrie: een onrecht dat niet langer kan

De elektriciteitsfactuur is voor velen de laatste jaren een bron van frustratie. Waar leveranciers vroeger nog duidelijke prijsverschillen hadden, is de rekening voor gezinnen nu systematisch verzwaard met allerlei heffingen, belastingen en netkosten. Intussen genieten grote industriële gebruikers vaak van gunsttarieven, vrijstellingen of zelfs subsidies. Dat betekent concreet dat **gezinnen betalen voor iets wat ze niet krijgen**. Het is een kruissubsidiëring die niet alleen economisch discutabel is, maar ook moreel en grondwettelijk scheef zit.

Een systeem van kruissubsidiëring

De logica achter dit systeem is eenvoudig maar onrechtvaardig: de overheid verlaagt bewust de energiekosten voor grootverbruikers zoals staalbedrijven,

chemische installaties en datacenters. Zij krijgen lagere nettarieven, betalen minder belastingen per kilowattuur en genieten soms van compensaties. Dat prijsverschil moet ergens gecompenseerd worden, en dus wordt het doorgeschoven naar gezinnen. Particulieren betalen dus *meer per eenheid energie* dan de grootindustrie, terwijl hun totale verbruik vele malen kleiner is.

Lees meer achtergrond over de stijgende energietarieven bij gezinnen via energievergelijk.nl en keuze.nl.

Geen inspraak, geen keuzevrijheid

Als gezin heb je geen keuze om in een ander tariefregime te stappen. Je bent gebonden aan wat de wetgever en de netbeheerder bepalen. De zogenaamde vrije markt is er alleen voor de leverancier, niet voor de manier waarop belastingen en netkosten verdeeld worden. Het resultaat: een gezin kan besparen, isoleren, zonnepanelen plaatsen of een elektrische wagen kopen, maar uiteindelijk blijft de factuur vertekend omdat de industriële korting wordt afgewenteld op de kleine gebruiker.

Het morele argument: de omgekeerde logica

Moreel gezien klopt dit systeem niet. In ons maatschappelijk en juridisch denken geldt normaal het principe dat **iedereen verantwoordelijk is voor zijn eigen daden en verbruik**. Een kind wordt bijvoorbeeld nooit aansprakelijk gehouden voor de fouten van zijn ouders. Waarom moeten gezinnen dan opdraaien voor het buitensporige verbruik van de industrie? Waarom betaalt de kleine burger voor de energiehonger van grote bedrijven die miljardenwinsten maken?

Het is een omgekeerde logica die haaks staat op ons gevoel van rechtvaardigheid. Het gezin wordt de melkkoe van de energietransitie, terwijl de grote vervuiler vrijuit gaat of zelfs beloond wordt.

Een grondwettelijk en rechtvaardigheidsvraagstuk

In de Belgische Grondwet (artikel 10 en 11) wordt het **gelijkheidsbeginsel** expliciet vermeld: alle Belgen zijn gelijk voor de wet. Dat betekent dat belastingen

en bijdragen redelijk en proportioneel verdeeld moeten worden. Als één groep systematisch bevoordeeld wordt en een andere groep systematisch benadeeld, is er minstens sprake van een schending van de geest van dat gelijkheidsbeginsel.

Ook in Europees verband geldt dat belastingen en heffingen niet mogen leiden tot *onredelijke discriminatie*. De huidige situatie, waarin gezinnen disproportioneel veel bijdragen ten opzichte van de industrie, kan dus juridisch in vraag worden gesteld.

Het economisch argument is achterhaald

Het officiële argument luidt steevast: “de industrie moet concurreren met het buitenland, anders vertrekken de bedrijven en verdwijnen de jobs.” Maar die redenering verliest aan kracht in een wereld waarin de energietransitie voor iedereen noodzakelijk is. Bovendien leidt het huidige beleid tot een vorm van sociale ongelijkheid: gezinnen die zuinig zijn, besparen of investeren in hernieuwbare energie worden toch gestraft. Dat ondermijnt het draagvlak voor de energietransitie zelf.

De winsten van energiebedrijven: cijfers spreken boekdelen

Dat deze situatie geen toeval is, bewijzen de jaarcijfers. Eneco rapporteerde in 2024 een nettowinst van **162 miljoen euro**, ondanks een daling van de omzet van 8,22 miljard naar 7,23 miljard euro ([energiethuisgids.nl](https://www.energiethuisgids.nl)). Andere rapportages vermelden zelfs **368 miljoen euro** winst, inclusief eenmalige baten uit de verkoop van windparkbelangen ([RTL Nieuws](#), [Eneco persbericht](#)). Hoe dan ook: de winsten blijven hoog, terwijl gezinnen enkel geconfronteerd worden met stijgende vaste kosten, hogere belastingen en een uitgeholde terugleververgoeding voor zonnepanelen.

Gemiste kansen voor echte oplossingen

De focus ligt vaak op korte termijn en politieke haalbaarheid, niet op de meest efficiënte en duurzame keuzes. Zo wordt nauwelijks onderzocht hoe nieuwe vormen van kernenergie, zoals gesmoltenzoutreactoren of thoriumtechnologie, veel sneller verval van radioactief afval zouden kunnen opleveren dan de klassieke uraniumcentrales. Ook waterstof, grootschalige batterijopslag of decentrale

energieopwekking worden pas omarmd wanneer ze voor grote energiebedrijven rendabel zijn. De burger zelf blijft met de rekening zitten.

De candy store van de energiepoltiek

Onze democratische regeringen gedragen zich alsof ze in een *candy store* beland zijn: elke lobby brengt een nieuw excuus, elke nota een dure procedure, en telkens wordt verantwoordelijkheid afgeschoven. Het vertrouwen van de burger wordt misbruikt, terwijl de industrie met een glimlach haar voordelen behoudt. Dit alles gebeurt onder het mom van “vrijemarktdynamiek” en “Europese regels”, maar in de praktijk draait het vooral om het beschermen van grote spelers.

Terug naar staatsbedrijven? Voor- en nadelen

Een fundamentele vraag is of we niet beter terugkeren naar een structuur van oude staatsbedrijven, waarin winst niet de hoofdmotivatie was, maar **service, betrouwbaarheid en het goede gevoel bij de burger** centraal stonden.

- **Voordelen:** meer transparantie, focus op maatschappelijke meerwaarde in plaats van aandeelhouderswaarde, tarieven die rechtvaardiger verdeeld worden, en minder kwetsbaarheid voor winstmaximalisatie.
- **Nadelen:** risico op politieke inmenging, trager investeringsbeleid, en in sommige gevallen minder prikkels tot innovatie.

Toch is het duidelijk dat de huidige marktlogica zijn grenzen bereikt heeft. De energiemarkt functioneert niet als een vrije markt waar de burger kan kiezen en besparen, maar als een complex vehikel waarin vooral bedrijven en lobby's hun belangen veiligstellen.

Besluit

Het huidige systeem, waarbij gezinnen opdraaien voor het hoge energieverbruik van de industrie, is niet alleen oneerlijk maar mogelijk ook strijdig met het gelijkheidsbeginsel van de Grondwet. Het is moreel fout omdat het mensen laat betalen voor iets waarvan ze zelf geen enkel voordeel hebben. Het maakt gezinnen machteloos en ondermijnt hun vertrouwen in de overheid en de energiemarkt.

Net zoals kinderen niet verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor de daden

van hun ouders, mogen gezinnen niet verantwoordelijk worden gemaakt voor het overdadige verbruik van grootbedrijven. Zolang regeringen excuses blijven stapelen en bedrijven winsten blijven opstrijken, blijft de burger in de kou staan. De vraag is niet langer of, maar wanneer we dit scheefgetrokken systeem eindelijk durven rechtzetten.

Geschatte totale vaste kosten per jaar voor nul verbruik

Op basis van de bovengenoemde factoren kunnen we een schatting maken van wat u jaarlijks zou betalen, zelfs als u helemaal **geen elektriciteit verbruikt**.

- **Vaste vergoeding van de leverancier:** De vaste administratieve kost van een energieleverancier ligt doorgaans tussen de **€70 en €120 per jaar**.
- **Distributienetkosten (Fluvius):** Dit is de grootste component van de vaste kosten. Het vaste gedeelte van het tarief voor het gebruik van het netwerk kan gemakkelijk meer dan **€200 per jaar** bedragen.
- **Taksen en heffingen:** De diverse taksen en Openbare Dienstverplichtingen (ODV) kunnen hier nog eens **€50 tot €100 per jaar** aan vaste kosten aan toevoegen.

De totale geschatte jaarlijkse vaste kosten kunnen dus realistisch gezien in de buurt van **€320 tot €420 per jaar** liggen, of zelfs hoger. Deze bedragen zijn afhankelijk van de specifieke leverancier, het contract en de regionale tariefwijzigingen.

Dit bedrag dekt het vaste gedeelte van de kosten voor de infrastructuur en diensten die u gebruikt als u aangesloten bent op het elektriciteitsnet, ongeacht uw daadwerkelijke verbruik. Voor een nauwkeurig bedrag op maat, is het altijd aan te raden om een officiële energievergelijkingstool te gebruiken.

Mijn conclusie: Energie besparen heeft geen enkele zin om kosten te besparen. De kost van energie is een fractie van de aangerekende kosten. Zelfs al verbruik je niets, je betaalt zo-wie-zo de korting van de grootste vervuilers, de industrie, die hoge kortingen

krijgen onder het mom van werkzekerheid!